

УДК 94(477.83):334.73.021-055.2"19"

DOI: 10.24919/2312-2595.9/51.255495

Оксана МЕДВІДЬ

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-9760>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/F-9444-2018>

Галина ГРИЦЕНКО

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (grycenko84@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7047-5664>

Бібліографічний опис статті: Медвідь, О., & Гриценко, Г. (2022). Участь жінок в українській кооперації на Дрогобищині в 20–30-х рр. ХХ ст. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія, 9/51*, 194–204. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.9/51.255495>.

УЧАСТЬ ЖІНОК В УКРАЇНСЬКІЙ КООПЕРАЦІЇ НА ДРОГОБИЧЧИНІ В 20–30-х рр. ХХ ст.

Анотація. *Мета дослідження* – охарактеризувати участь жіноцтва в українському кооперативному русі на Дрогобищині у 20–30-х рр. ХХ ст., показати їх роль в економічному житті Галичини у міжвоєнній Польщі. **Методологія дослідження** спирається на принципи історизму, системності, науковості, авторської об'єктивності, а також на використання загальнонаукових та спеціально-історичних методів. **Наукова новизна** полягає у дослідженні участі жінок у розвитку кооперативного руху Дрогобищини в 20–30-х рр. ХХ ст. **Висновки.** Жіночий кооператив «Труд», секція «Сільських господинь», товариство «Жіноча Громада» та

© Оксана Медвідь, Галина Гриценко, 2022

інші організації прагнули посилити господарські позиції та поліпшити якість життя галицьких жінок. Жіноцтво в українському кооперативному русі у міжвоєнний період намагалося активізувати економічне життя Дрогобиччини, розвивати та репрезентувати українську промисловість у тогочасному суспільстві, сприяло зростанню національної свідомості.

Ключові слова: кооперативний рух; «Союз Українок»; «Труд»; С. Левицька; «Жіноча громада».

Oksana MEDVID

PhD (History), Associate Professor, Department of History of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-9760>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/F-9444-2018>

Halyna HRYTSENKO

PhD (History), Associate Professor, Department of World History and Special Historical Disciplines, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (grycenko84@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7047-5664>

To cite this article: Medvid, O., & Hrytsenko, H. (2022). Uchast zhinok v ukrainzii kooperatsii na Drohobychchyni v 20–30-kh rr. XX st. [The participation of women in the Ukrainian cooperation in the Drohobych region in the 1920s – 1930s]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii Istorii – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 9/51, 194–204. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.9/51.255495> [in Ukrainian].

THE PARTICIPATION OF WOMEN IN THE UKRAINIAN COOPERATION IN THE DROHOBYCH REGION IN THE 1920s – 1930s

Summary. *The purpose of the article is to characterize the participation of women in the Ukrainian cooperative movement in the Dro-*

hobych region in the 1920s – 1930s, to show their role in the economic life of Galicia in the interwar Poland. The research methodology is based on the principles of historicism, systematic, scientific, authorial objectivity, as well as the use of general scientific and special historical methods. The scientific novelty lies in the study of women's participation in the development of the cooperative movement in Drohobych in the 1920–30s. Conclusions. "Trud" (Labour) Women's Cooperative, "Silski Gospodyny" (Rural Housewives), "Zhinocha Gromada" (Women's Community) Society, and other organizations sought to strengthen economic positions and improve the quality of life of Galician women. Women in the Ukrainian cooperative movement in the interwar period tried to intensify the economic life in Drohobych, develop and represent Ukrainian industry in the society of that time, and contributed to the growth of national consciousness.

Key words: cooperative movement; "the Union of Ukrainian Women"; "Trud" (Labour); S. Levytska; "Zhinocha Gromada" (Women's Community).

Постановка проблеми. Історичний досвід українського господарського руху є складовою сучасних ринкових перетворень. Важливою сторінкою національного господарського життя став економічний розвиток Східної Галичини у міжвоєнний період. Перебуваючи під владою Польщі, українці усвідомлювали, що економічна праця є необхідною для здобуття політичної самостійності.

У першій третині ХХ ст. українцям вдалося створити власні господарські організації, реалізуватися у приватному підприємстві, кооперативному русі. В економічній сфері працювали не лише чоловіки, а й жінки: Климентина Авдикович, Олена Левицька, Амалия Модрицька, Олександра Терлецька та інші. Жінки Дрогобиччини у 20–30-х рр. ХХ ст. були як організаторами кооперативів, так і активними членкинями. Участь жіноцтва в економічній організації тогочасного галицького суспільства «мала на меті освідомити національну українську жінку, щоб вона могла виховати своїх дітей на ідейних повневартісних членів української нації» (Гелей, 2016).

Аналіз останніх досліджень. У міжвоєнний період з'явилися праці вітчизняних дослідників про економічне життя Східної Галичини. Значну цінність мають збірники статей «Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899–1944 рр.».

Вагомий внесок у вивчення діяльності товариства «Сільський господар», зокрема й участі жінок в цій організації, здійснили Є. Храпливий, Ю. Павликовський, В. Домницький та ін. Ю. Павликовський наголошував, що «Сільський господар» надавав фінансову та господарську допомогу українським селянам, культурним і громадським організаціям, активізував жіноцтво. Він стверджував, що кооперація «є однією з віток життя – змагань українського народу» (Павликовський, 1934). Директор українського Кооперативного ліцею Ревізійного союзу українських кооперативів у Львові, науковець І. Витанович у монографії «Історія українського кооперативного руху» проаналізував діяльність кооперативних установ Східної Галичини і зауважив, що кооперація «допомагала зміцнити здоровий патріотизм населення, збагатила його реальнішим змістом» (Витанович, 1964, с. 480–481). А. Жук у праці «Українська кооперація в Польщі» охарактеризував роль західноукраїнських кооперативних установ у справі економічного самозахисту українського населення (Жук, 1935). Значний матеріал про розвиток української кооперації на Дрогобиччині у міжвоєнний період і діяльність жіночих кооперативів та спілок міститься у збірнику «Дрогобиччина – земля Івана Франка».

У сучасній українській історіографії зростає зацікавленість дослідників з проблем не лише політичної боротьби, а й економічної самоорганізації галичан у міжвоєнний період. Різносторонній аналіз економічної діяльності та господарського життя галичан у 20–30-х рр. ХХ ст. подано у колективних монографіях «Історія кооперативного руху», «Історія споживчої кооперації України», «Українські кооператори», а також у працях дослідників С. Гелея (2016), Л. Рєви-Радіонової (2000), З. Струка (2000). О. Цимбалюк докладно висвітлила працю жінок у кравецькій спілці «Труд» (Цимбалюк, 1998). Особливу увагу жіночому кооперативному руху приділяє О. Пасіцька в розвідці «Підприємницька діяльність галицьких жінок у першій третині ХХ ст.» (Пасіцька, 2019). У цих працях побіжно характеризується участь жінок Дрогобиччини в економічному житті краю.

Мета статті – охарактеризувати участь жіноцтва в українському кооперативному русі на Дрогобиччині у 20–30-х рр. ХХ ст., показати їх роль в економічному житті Галичини у міжвоєнній Польщі.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- проаналізувати діяльність жіночої філії товариства «Сільський господар» на Дрогобиччині у міжвоєнний період;
- розкрити значення жіночого кооперативу «Труд» для західноукраїнської кооперації;
- показати вплив «Союзу українок» на активізацію жіноцтва, піднесення їх освітнього та економічного рівня;
- дослідити основні напрями діяльності жіночих кооперативних організацій Дрогобиччини.

Виклад основного матеріалу. Однією з перших жіночих організацій Дрогобиччини було товариство «Жіноча громада», засноване у 1916 р. Керівництво організації, яке тоді називалося «виділ», значну увагу приділяло молоді. Тоді ж було організовано два осередки дівчат. Один з них – «Сокілок» – об'єднував 40 юнок. Збори відбувалися щонеділі. На них читали українську пресу та обговорювали події. До другого осередку під назвою «Пластунки» входили дівчата, які навчалися у польських школах. На недільних сходах проводилась подібна робота (Рева-Радіонова, 2000).

Членкині «Жіночої громади» проводили також зустрічі з жінками середнього віку. При цій організації була бібліотека, де проходив курс для неграмотних (Гелей, 2016). Також «Жіноча громада» в Дрогобичі влаштовувала чайні вечори і забави, з яких мали непоганий прибуток для організації роботи на інших ділянках.

У 1917 р. львівська «Жіноча громада» була перейменована на «Союз українок» і, згідно зі статутом, всі провінційні товариства стали філіями цієї організації.

Статут «Союзу українок» було прийнято у 1921 р. на установчому з'їзді у Львові. На ньому були присутні також представниці Дрогобиччини. Як зазначалося у цьому документі, «метою «Союзу українок» була активізація жінок, піднесення їхнього освітнього й економічного рівня, фахового досвіду у ділянці хатнього господарства), суспільної гігієни, суспільної праці, участь у світовому жіночому русі» (Скочиляс, 1993).

У звіті діяльності філії «Союзу українок» в Дрогобичі за 1928 р. згадується керівництво управи: Амалия Модрицька – голова, М. Дроздовська – заступниця, С. Полянська – скарбнича, М. Воробцівна – секретарка, Р. Кмітковська – господиня, В. Гавдяківна –

бібліотекарка. Гурток «Сокілок» очолювала Орися Гевриківна, а «Пластунок» – Вікторія Гавдяк (Скочиляс, 1993).

Філія товариства організувала в Дрогобичі бібліотеку, яку відвідували не лише членкині організації, а й діти та молодь. У міських та сільських читальнях щонеділі проводили лекції Ю. Гевриківна, Г. Задорожна, Л. Смоляницька, Н. Кашубівна. Вікторія Булькевичівна вела спеціальні курси навчання грамотності. Їх відвідували здебільшого домашні помічниці (прислуга). Окрім писемності, дівчата вчилися також виготовляти паперові квіти для прикраси церкви (Скочиляс, 1993).

Під опікою «Союзу українок» діяв один з найвідоміших жіночих кооперативів першої половини ХХ ст. – промислова спілка «Труд». В Дрогобичі цю організацію заснувала М. Дроздовська. Активними учасницями були також А. Модрицька, Г. Дидинська, Ю. Петрикевич. Жінки переважно шили одяг на замовлення. Також вони заснували в Дрогобичі школу крою та шиття, яку відвідували понад 40 дівчат з міста та околиць. Тут навчали шити одяг та білизну, моделювати капелюшки. Після закінчення курсів дівчата отримували свідоцтва, на підставі яких могли влаштуватися на роботу в майстерні.

Кооператив «Труд» влаштовував покази мод, виставку вишиваних сорочок, рушників тощо. У 1938 р. членкині спілки разом з «Союзом українок» організували в Дрогобичі «Вечір звичаїв і показ ноші». На цей захід приїхала представниця зі Львова, яка привезла також національний одяг з Тернопільщини, Гуцульщини, Полісся, Волині та Поділля.

На цьому вечорі були також виступи кооператорок з Дрогобича та навколишніх сіл. Дрогобичанки представили староміщанське весілля з короваем та відповідними піснями. Жінки с. Грушів виступили з показом місцевого весілля в традиційному одязі зі співами та коломийками, с. Вороблевичі було представлене обрядом «Обжинки» з традиційними та обрядовими співами.

На закінчення цього вечора відбувся «показ ноші» (одягу). Про дрогобицький традиційний одяг, який був представлений на цій імпрезі, представниця зі Львова сказала: «Видно вашим предками добре жилося, коли так гарно й багато одягалися» (Цимбалюк, 1998).

У складі товариства «Сільський господар» з 1936 р. активно діяла жіноча кооперативно-господарська спілка «Секція господинь». Її очолювала Стефанія Когут. Ця організація досить швидко набула популярності серед жінок Дрогобиччини. Якщо в жовтні 1936 р. в регіоні діяло 9 осередків Секції господинь, до яких входило до 400 жінок, то у 1939 р. Секція господинь на Дрогобиччині мала 26 гуртків зі 1076 членкинями (Каплистий, 1993).

Для більш організованої роботи секції виникла потреба в кадрах. На посаду інструктора було запрошено працівницю вчительської семінарії Лесю Гриник. Вона прослухала спеціальний курс інструкторок Секцій господинь у Львові. Доповнення педагогічної освіти фаховими знаннями допомогло Л. Гриник стати дійсно цінною працівницею серед сільського жіноцтва. Ідейність, молодецький запал, бажання більше навчитися і краще пізнати потреби селянки неабияк вплинули на роботу Секції господинь. Згодом на допомогу Л. Гриник було запрошено безробітну вчительку з Гаїв Анну Скоропад (Скочиляс, 1993).

Слід зауважити, що філія Секції господинь у Дрогобичі працювала систематично і за планом. На курсах селянок навчали прибирати та прикрашати помешкання, варити, пекти, вирощувати городину, консервувати овочі та фрукти, шити, вишивати, плести потрібні у господарстві речі, доглядати птицю та домашніх тварин, вигідно збувати надлишки домашніх продуктів.

У 1938 р. головою Секції господинь була обрана Меланія Витвицька. Систематична практична і теоретична праця поширилась, зросла чисельність членів Секції. Тому філія «Сільського господаря» запросила на роботу на осінь-зиму 1938–1939 рр. ще й третю інструкторку для шиття, крою і ручних робіт. Всі три інструкторки проводили курси куховарства, кондитерства, крою, шиття, ручних робіт по селах без перерви впродовж осені-зими. Особливо добре був проведений курс у Гаях. На закінчення курсів учасниці представляли мистецтво приготування страв і кондитерських виробів на красиво прибраних столах під час багатой вечереї, а шиття, крій та ручні вироби можна було оглянути в сусідній кімнаті.

Жіночі організації Дрогобиччини проводили також різні суспільні заходи. За ініціативою жіноцтва філії «Сільського господаря» проводили щорічне Свято матері, яке набуло популярності не лише в Дрогобичі, а й в околицях. У червні 1931 р. свята прохо-

дили в селах Мразниця, Тустановичі, Новий Кропивник. 11 жовтня 1931 р. таке свято відбулося в Трускавці. До програми заходу з-поміж іншого була включена сценічна вистава М. Козоріс-Бариляк «На свято матері». Восени кооператорки проводили Свято Лесі Українки, в грудні – Андріївський вечір, а в січні – вечорниці. На такі дійства жінки одягали «староміщанську ношу»: довгі темно-червоні плюшеві спідниці й корсети з такої ж тканини, білі вишиті сорочки й справжні корали, а голову зав'язували шовковою хусткою. Такі дійства поєднувалися з «чайними вечорами», де гуртувалося свідоме громадянство краю.

Жінки Дрогобиччини організовували літні дитячі садки по селах. Перший такий заклад засновано у с. Губичі на початку 20-х рр. XX ст. під керівництвом Галини Маціківни. Про забезпечення дбала «Жіноча громада», але місцевий громадський уряд підтримав цю ініціативу й виділив приміщення та плату для організаторки (Каплистий, 1993).

Дрогобицькі жінки проводили також активну благодійну діяльність. Коли Митрополит Андрей Шептицький відкрив лікарню у Львові, було кинуте заклик «Кожен гурток «Союзу українок» подушку для лікарні». Дрогобичанки купили пір'я і в читальні «Прогресу» за день зробили подушку. Тоді ж на зібрані кошти придбали тканину і нитки та вишили шестиметровий рушник для іконостасу в церкву св. Спаса на вул. Стрийській.

Кооператорки опікувалися також ув'язненими та полоненими. З ініціативи Меланії Витвицької в переддень Різдва та Великодня на «Бригідки» (велика тюрма в Дрогобичі) передавали частування та одяг для тих, «що терпіли за ідею, і доказати їм, що суспільство про них пам'ятає». Разом з Севериною Нижанківською вона також щоденно відправляла обіди зі своєї кухні важко хворим (Каплистий, 1993).

Значний внесок зробили жінки Дрогобиччини для існування «Української захоронки», якою опікувалися Сестри Службениці на вул. Івана Франка. Головою цього товариства була Ольга Чапельська.

Висновки. Жіночий кооператив «Труд», секція «Сільських господинь», товариство «Жіноча Громада» та інші організації прагнули посилити господарські позиції та поліпшити якість життя галицьких жінок. Жіноцтво в українському кооперативному русі у

міжвоєнний період намагалося активізувати економічне життя Дрогобиччини, розвивати та репрезентувати українську промисловість у тогочасному суспільстві, сприяло зростанню національної свідомості.

Джерела та література

- Аліман, М., Бабенко, С., & Гелей, С. (Упоряд.). (1996). *Історія споживчої кооперації України*. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
- Бабенко, С., Галюк, В., & Гелей, С. (Упоряд.). (1995). *Історія кооперативного руху*. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
- Витанович, І. (1964). *Історія українського кооперативного руху*. Нью-Йорк: Товариство українських кооператорів.
- Гелей, С. (2011). *Від національної ідеї до державності: вибрані статті з історії України, політології, теорії та історії кооперації*. Львів: Вид-во Львівської комерційної академії.
- Гелей, С. (2016). *Про ідеї, героїв і політику. Вибрані статті та повідомлення*. Львів: Вид-во Львівського торговельно-економічного університету.
- Жук, А. (1935). *Українська кооперація в Польщі*. Львів. Накладом автора.
- Каплистий, М. (1993). Праця філії т-ва «Сільський господар» у Дрогобиччині 1934/39 роках. *Дрогобиччина – земля Івана Франка* (Т. 1, с. 515–535). Дрогобич: Бескид.
- Коберський, К. (1939). *Буквар кооперації: Для вжитку самоосвітників, кооперативних курсів, вишколу хліборобської молоді*. Львів.
- Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899–1944 рр. (1970). Нью-Йорк: [Б. в.].
- Павликовський, Ю. (1934). На профілях етапів кооперативної думки і чину. *Кооперативна республіка* (Ч. 1).
- Пасіцька, О. (2019). Підприємницька діяльність галицьких жінок у першій третині ХХ ст. *Молодий вчений*, 5 (69), 89–93. Херсон: Видавничий дім «Гельветика».
- Рева-Родіонова, Л. (2000). *Українське товариство «Сільський господар» (1899–1944). Історія. Досвід*. Тернопіль: Підручники і посібники.
- Савчук, Б. (1999). *Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині (остання третина ХІХ ст. – кінець 30-х років ХХ ст.)*. Івано-Франківськ: Плай.
- Скочиляс, І. (1993). Повітовий союз українських кооперативів в Дрогобичі. *Дрогобиччина – земля Івана Франка* (Т. 1, с. 509–514). Дрогобич: Бескид.

- Струк, З. (2000). *Діяльність українських кооперативів у Західній Україні (1921–1939 рр.)*. Львів: ВЦ Львів. ун-ту.
- Цимбалюк, О. (1998). *«Труд» – жіноча кравецька школа*. Львів: СП «Бак».

References

- Aliman, M., Babenko, S., & Helei, S. (Comps.). (1996). *Istoriia spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy [History of consumer cooperation of Ukraine]*. Lviv: I. Krypyakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].
- Babenko, S., Haliuk, V., & Helei, S. (Comps.). (1995). *Istoriia kooperatyvnoho rukhu [History of the cooperative movement]*. Lviv: I. Krypyakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].
- Vytanovych, I. (1964). *Istoriia ukrainskoho kooperatyvnoho rukhu [History of the Ukrainian cooperative movement]*. Niu-York: Society of Ukrainian Cooperators [in Ukrainian].
- Helei, S. (2011). *Vid natsionalnoi idei do derzhavnosti: vybrani staty z istorii Ukrainy, politolohii, teorii ta istorii kooperatsii [From national idea to state hood: selecte darticles on the history of Ukraine, political science, theory and history of cooperation]*. Lviv: Published by Lviv Commercial Academy [in Ukrainian].
- Helei, S. (2016). *Pro idei, heroiv i polityku. Vybrani staty ta povidomlennia [About ideas, heroes and politics. Selecte darticles and messages]*. Lviv: Lviv University of Trade and Economics Publishing House [in Ukrainian].
- Zhuk, A. (1935). *Ukrainska kooperatsiia v Polshchi [Ukrainian cooperation in Poland]*. Lviv: Published by the author [in Ukrainian].
- Kaplysty, M. (1993). Pratsia filii t-va «Sil'skyi hospodar» u Drohobychchyni 1934/39 rokakh [Work of the branch of TV "Farmer" in Drohobych region in 1934/39]. *Drohobychchyna – zemlia Ivana Franka – Drohobych region is the land of Ivan Franko* (Vol. 1, pp. 515–535). Drohobych: Beskyd [in Ukrainian].
- Koberskyi, K. (1939). *Bukvar kooperatsii: Dlia vzhytku samoosvitnykiv, kooperatyvnykh kursiv, vyshkolu khliborobskoi molodi [Primer of cooperation: For the use of self-educators, cooperative courses, training of agricultural youth]*. Lviv [in Ukrainian].
- Kraiove hospodarske tovarystvo «Sil'skyi hospodar» u Lvovi 1899–1944 rr. [Regional Business Association "Farmer" in Lviv in 1899–1944]. (1970). Niu-York: [N. p.] [in Ukrainian].
- Pavlykovskiy, Yu. (1934). Na profiliakh etapiv kooperatyvnoi dumky i chynu [On the profiles of the stages of cooperative thought and rank]. *Kooperatyvna respublika – Cooperative republic* (Vol. 1) [in Ukrainian].

- Pasitska, O.** (2019). Pidpriemnytska diialnist halytskykh zhink u pershii tretyni XX st. [Entrepreneurial activity of Galician women in the first third of the twentieth century]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 5 (69), 89–93. Kherson: Helvetica Publishing House [in Ukrainian].
- Reva-Rodionova, L.** (2000). *Ukrainske tovarystvo «Silskyi hospodar» (1899–1944). Istoriia. Dosvid [Ukrainian Society "Farmer" (1899–1944). History. Experience]*. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky [in Ukrainian].
- Savchuk, B.** (1999). *Prosvitnytska ta sotsialno-ekonomichna diialnist ukrain-skykh hromadskykh tovarystv u Halychyni (ostannia tretyna XX st. – kinets 30-oh rokiv XX st.) [Educational and socio-economic activities of Ukrainian public associations in Galicia (last third of the XIX century – late 30s of the XX century)]*. Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
- Skochylias, I.** (1993). Povitovyi soiuz ukrain-skykh kooperatyviv v Drohobychi [County Union of Ukrainian Cooperatives in Drohobych]. *Drohobychchyna – zemlia Ivana Franka – Drohobych region is the land of Ivan Franko* (Vol. 1, pp. 509–514). Drohobych: Beskyd [in Ukrainian].
- Struk, Z.** (2000). *Diialnist ukrain-skykh kooperatyviv u Zakhidnii Ukraini (1921–1939 rr.) [Activities of Ukrainian cooperatives in Western Ukraine (1921–1939)]*. Lviv: Lviv University Publishing Center [in Ukrainian].
- Tsymbaliuk, O.** (1998). *«Trud» – zhinocha kravetska shkola [“Trud” is a women’s tailoring school]*. Lviv: SP «Bak» [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.02.2022 р.
Стаття рекомендована до друку 18.03.2022 р.